

**DEZVOLTAREA CERCETĂRII-DEZVOLTĂRII  
ÎN REPUBLICA MOLDOVA.  
ÎNCOTRO MERGEM ȘI UNDE VREM SĂ AJUNGEM**

*CUJBA RODICA,*

*Institutul Național de Cercetări Economice, AȘM,  
Institutul de Dezvoltare a Societății Informaționale, RM*

Bogăția oricărei țări depinde de potențialul uman al acesteia, mai ales pentru o astfel de țară cum este Republica Moldova, țară fără zăcăminte de aur, petrol, gaz și ieșire la mare. Unica soluție pentru Republica Moldova constă în dezvoltarea cercetării-dezvoltării și promovarea inovațiilor, activități care necesită investiții considerabile pentru a avea un efect asupra dezvoltării economice și sociale a țării. Însă cu investiții mari dar fără personal științific calificat investițiile presupuse nu vor avea efectul așteptat. Pentru a face investiții mai puține dar totuși eficiente, trebuie stabilite domeniile care necesită a fi dezvoltate mai activ. În cazul neajunsului sau lipsei specialiștilor în domeniile importante pentru Republica Moldova aceștia trebuie pregătiți și, ce este mai important, reținuți în țară.

Conform datelor statistice naționale și internaționale pentru 2010 în toată lumea absolvenții ai studiilor universitare și post universitare (tertiary education) cu specializarea în științele sociale au fost cei mai mulți (Austria – 34%, Belarus – 39%, Japonia – 27%, Finlanda – 23%, Germania – 22%, Marea Britanie – 31%, Slovacia – 32%, Suedia – 24 %, SUA – 38%), însă Republica Moldova bate recordul la acest capitol – 57%. Această tendință se păstrează de mai mult timp.

Totuși în lume pe lângă științele sociale o mare atenție se acordă și altor domenii, cum ar fi ingineria și tehnologiile (Austria – 19%, Belarus – 24%, Finlanda – 24%, Japonia – 17%, Suedia – 18%). În Moldova în 2010 la specialitățile din domeniul inginerie și tehnologii au absolvit 12% din numărul total, însă din ei și-au prelungit studiile prin doctorat la aceiași specialitate doar 1%.

Medicina la fel este un domeniu solicitat de tinerii din alte țări (Finlanda – 18%, Slovacia – 19%, SUA – 16%, Suedia – 25%, Marea Britanie – 17%, Germania – 21%). Medicinii din totalul absolvenților de studii universitare și doctorale în Republica Moldova îi revin doar 2%.

Această situație deloc optimistă se agravează prin lipsa perspectivei de majorare a finanțării bugetare pentru educație și cercetare-dezvoltare și lipsei legislației în Republica Moldova care ar promova investițiile venture pentru activitățile de cercetare-dezvoltare. E binecunoscut, că investițiile în activitățile de cercetare-dezvoltare sunt legate de un risc enorm de a nu obține rezultatul scontat, și, respectiv de a avea pierderi în locul beneficiilor. Mediul de afaceri din

Republica Moldova nu este pregătit să facă astfel de investiții fără o asigurare și susținere din partea statului.

Totuși, există domenii, unde cu investiții mai puține poți obține beneficii considerabile. Printre acestea se numără tehnologiile informaționale și de comunicare. Este un domeniu relativ nou, care-și ia începuturile în a doua jumătate a secolului trecut și care a schimbat considerabil viața noastră de toate zilele, deci, un domeniu solicitat pe piață.

Două componente mari ale tehnologiilor informaționale și de comunicare (TIC) – dezvoltarea și producerea hardware și elaborarea software – sunt activități care necesită investiții cu totul diferite, însă nu pot exista unul fără celălalt.

Domeniul TIC este unul de perspectivă și trebuie dezvoltat în țara noastră. Trebuie de ținut cont că piața de elaborare a softului și producerea hardului în Republica Moldova simte insuficiența specialiștilor înalt calificați, iar dezvoltarea TIC nu este posibilă fără cercetare.

Cu regret, în cercetare-dezvoltare domeniul respectiv nu se bucură de mare popularitate. Salariile mici ale cercetătorilor prevăzute de legislație nu-i motivează deloc pe informaticieni să-și lege viața cu sistemul de cercetare-dezvoltare, cu mici excepții.

Totuși, pentru Republica Moldova dezvoltarea TIC ar trebui să fie una din direcțiile prioritare ale dezvoltării economiei țării. Domeniul respectiv trebuie susținut și prin finanțarea mai coerentă a cercetărilor în domeniu.

Dacă e să comparăm finanțarea tehnologiilor informaționale de către CE prin Programul Cadru 7 pentru cercetare-dezvoltare, observăm, că pentru TIC au fost prevăzute 28% din bugetul total al programului. Pe când în Republica Moldova pentru cercetările în domeniul TIC în 2012 au fost alocate 1,5% din totalul alocațiilor. Că este o finanțarea insuficientă e puțin spus. Finanțarea mai adecvată a cercetărilor în domeniu ar permite atragerea specialiștilor și ar spori interesul tinerilor față de știință.

Finanțarea atât de neadecvată a cercetărilor de perspectivă nu poate să ducă la un rezultat palpabil.